

Afspraken-/actielijst

onderwerp	Afspraken-/actielijst Ambtelijke Klimaatadaptatietafel Limburg
datum	25 mei 2022
tijdstip	9:30 - 11:30
locatie	Digitaal

Punt	Actie
1	Opening en mededelingen. • Marlou Buist (RWS): De Uitvoeringsagenda en Klimaateffectatlas zijn aangeboden aan de Kamer. In het verslag wordt de link naar beide documenten opgenomen. ○ Link naar de Uitvoeringsagenda van RWS: link ○ Link naar de Klimaateffectatlas van RWS: link • Marc Putmans volgt Twan Huyskens (tijdelijk) op als coördinator waterketen Limburg. Onderdeel van de opdracht is het doorontwikkelen van de BROL. In de praktijk betekent dit dat Jos Stemkens en Marc Putmans samenwerken aan het organiseren van de agenda's voor de AROL/BROL en de AKaL/BKaL. Twan Huyskens wenst Marc Putmans succes en is hier mogelijk voor het laatst aanwezig als programmamanager Waterpanel Noord. De verwachting is dat rond 1 september een nieuwe persoon is geworven.
2	Er zijn geen opmerkingen/aanvullingen op het verslag van de AKaL van 17-02-2022. Er zijn geen opmerkingen naar aanleiding het verslag van de BKaL van 10-03-2022.
3	<u>Hoogwater en wateroverlast landelijk</u> John Tobben geeft vooraf een terugblik op de verwachte storm van afgelopen week. Wat betreft de waterhoeveelheid viel het reuze mee. De heftige wind zorgde wel voor overlast (o.a. omgewaaide bomen en afgewaaid dakpannen). Om eventuele onrust onder de bevolking weg te nemen was het waterschap zichtbaar in het veld en zijn vooraf o.a. alle buffers geïnspecteerd. Marinette Mul van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat licht de stand van zaken rond de Landelijke Beleidstafel Wateroverlast en Hoogwater toe. • Onderwerpen waar naar gekeken wordt zijn o.a.: ○ Hoe kunnen we de situatie klimaatadaptief herstellen; ○ Wat betekent het als een dergelijke bui op een andere plek in Nederland valt; ○ Hoe moeten we omgaan met normen met het oog op klimaatverandering; ○ Waar liggen regionaal de grootste risico's; ○ Wat betekent een dergelijke bui voor de rivieren; waarbij ook gekeken wordt naar de beleidslijn, bv. wat kun je wel/niet in de uiterwaarden doen. ○ Gesprek met buitenlandse collega's in België en Duitsland om mogelijk grensoverschrijdende stresstesten te gaan doen; ○ Op zoek naar hoe we water-/klimaatbewustzijn verder kunnen versterken. Dit is allemaal voeding voor de adviezen die de beleidstafel in het najaar geeft

	• John Tobben: Hoe neem je de Tweede Kamer mee in de resultaten van de beleidstafel? Marinette Mul: Het advies van de beleidstafel wordt, nadat het is vastgesteld door de stuurgroep water, aangeboden aan de Tweede Kamer. In december zal het nog geen hoofdonderwerp zijn. • Tom Roels: Krijgt de zelfredzaamheid van mensen ook een plek in de beleidstafel? Zoals vooraf communiceren naar mensen dat water op straat steeds normaler wordt, dat de riolering op een gegeven moment vol is, dat mensen zelf moeten zorgen dat water niet via het putje naar binnen loopt. Marinette Mul: Het waterbewustzijn en de acceptatie dat wij als mensen ook zelf aan de slag moeten is onderdeel van de beleidstafel. • Twan Huyskens: Pleit ook voor interne communicatie. Bijvoorbeeld het vergoten van het bewustzijn van civiel technische mensen m.b.t. verhogen trottoirs. • Tom Roels: Je kan allerlei technische maatregelen verzinnen, maar op een gegeven past het niet meer. De openbare ruimte richt je niet in op de meest extreme situatie. Marinette Mul: Eén van de onderwerpen van de beleidstafel is hoe je klimaatrobuust kan herstellen en wat daarin leerpunten zijn. <u>VRAAG</u>: als je terugkijkt op het hoogwater van juli en het herstel wat wil je de beleidstafel dan meegeven over hoe je klimaatadaptief herstelt? • Marc Bodelier: we moeten onze beeksystemen in de toekomst meer ruimte bieden, dat ontwikkelingen op de juiste plek plaatsvinden. Vanuit klimaat adviseren we bv. om het bouwpeil vrij hoog te houden en dan lopen we tegen regelgeving aan m.b.t. minder valide mensen waarvoor het bouwpeil gelijk met straatniveau moet zijn. • Tom Roels: hogere bouwpeilen hanteren. Technisch is er veel te bedenken, maar alles heeft grenzen. • Jan Trommelen: denk groot, benut kansen. Wegen zijn van oudsher vaak opgehoogd waardoor veel 'berging' verloren is gegaan. Verlaag waar mogelijk, leg it rioleringen aan, gebruik plantsoenen/grasvelden als berging/overloop, etc. • Marlou Buist: weeg wel het schadelijke effect van water tegen de wegen mee ACTIE: Nabranders en aanvullende punten doorgegeven aan Marinette Mul.
4	<u>Hoogwater en wateroverlast regionaal</u> Het Programma Waterveiligheid en Ruimte (voorheen de regionale actietafel) is gestart met het opstellen van een programmaplan. John Tobben van Waterschap Limburg licht de achtergronden toe en wat dit voor de partijen aan de klimaattafel gaat betekenen. • De propositie is met name door waterschap en provincie gemaakt ivm de benodigde snelheid. Ook zijn twee gemeenten aangehaakt. • De propositie is aangeboden aan demissionair minister Visser. Het kabinet heeft gereageerd met 300 miljoen in het coalitieakkoord. • We zitten nog in de kwartiermakersfase van het programma Waterveiligheid en Ruimte. We willen o.a. toe naar een samenwerkingsovereenkomst met het Rijk. • De gemeenten zijn uitgenodigd om mee te doen. Mensen uit het team Waterveiligheid en Ruimte gaan bestuurlijk en ambtelijk langs de gemeenten. • We willen nog iets organiseren om stil te staan bij het moment een jaar na het hoogwater: een intentieverklaring waarin je met elkaar afspreekt om met kracht aan de slag te gaan en het programmaplan verder op hoofdlijnen vast te stellen. Dat willen we doen om ook de 300 miljoen vast te leggen.

	• Alle producten die worden gemaakt worden met deze groep gedeeld voordat het naar de bestuurder gaat. Er wordt begonnen met de partijen die ook financieel aan de lat staan (overheden) daarna wordt gekeken hoe andere partners kunnen aanhaken, zoals WML. • Marc Putmans: Als de stukken in juli bij het bestuur moet liggen dan hadden we ze eigenlijk nu al moeten hebben. Eerst ambtelijk en dan bestuurlijk. John Tobben: klopt, maar ze zijn er nog niet. We moeten daar een tussenstapje voor maken. Het komt eerst ambtelijk voorbij.
4	Hoogwater en wateroverlast regionaal. Toelichting door Gemma Ramaekers van Waterschap Limburg op de voortgang van het onderzoek van Deltares. • Op 10 mei heeft Deltares de resultaten van de onderzoeken (4 casestudies) die nu gereed zijn gepresenteerd. Het webinar en de rapporten zijn te vinden op de website van het waterschap: https://www.waterschaplimburg.nl/actueel/nieuws/@7103/resultaten-case-studies-vier/ Jan Trommelen vraagt of de gemeente Roerdalen ook wordt meegenomen in de maatregelen die worden verkend. Het zou heel wenselijk zijn als de gemeente nog input kan geven. De gemeente Roerdalen is namelijk bezig om, aan de hand van een overstromingskaart, suggesties op te halen voor mogelijke maatregelen. De vraag die daarbij speelt is hoe de gemeente Roerdalen het stroomgebied van de Roer beter in de vingers kan krijgen en wat het zou betekenen om het stroomgebied klimaatrobust te maken. AFSPRAAK: Gemma Ramaekers en Jan Trommelen nemen buiten de vergadering contact met elkaar op.
5	Presentatie van het onderzoek Droogte op de Zandgronden van Nederland Matthijs ten Harkel van de provincie Noord Brabant neemt ons mee in de uitkomsten van onderzoek dat voortkomt uit de Beleidstafel Droogte. Deze werd ingericht naar aanleiding van de schade die de droogte in de jaren 2018 en 2019 (en later ook 2020) veroorzaakte aan natuur en landbouw in de zandgebieden van Nederland. Doel van het onderzoek was om met de kennis van experts de verschillende vraagstukken gerelateerd aan droogte te beantwoorden, conclusies te trekken en aanbevelingen te doen zodat Nederland beter is voorbereid op het droogte. De presentatie, rapporten en viewers met alle resultaten van de verschillende fasen van het onderzoek zijn terug te vinden op het droogteportaal: • https://droogteportaal.nl/droogteportaal/web/ • https://droogteportaal.nl/rapporten/Droogte_zandgronden_samenvatting.pdf • Het droogteportaal blijft in de lucht tbv informatiedeling. Er wordt nog gekeken of ook de ruwe dat kan worden ontsloten. • Het is aan de regio om zelf een vervolg te geven aan de uitkomsten van het onderzoek. • Marc Strookman: Hebben de landen om ons heen een vergelijkbaar probleem? Matthijs ten Harkel: Jazeker, buurlanden zitten met exact dezelfde problemen. • Marc Strookman: Is ook onderzoek gedaan naar in hoeverre de droogte wordt geïnitieerd door veranderend landgebruik? Matthijs ten Harkel: In het verleden hebben ze in Brabant een tijdreeksanalyse laten doen. Sinds

	de Tweede Wereldoorlog is het grondwater gedaald. Dit is bijna altijd te wijden aan verstedelijking, etc. Het verband is er zeker. • Tom Roels: Hoe wordt omgegaan met natuurdoeltypen die wellicht niet realistisch zijn? Matthijs ten Harkel: die discussie is gaande. Je kan natuurdoeltypen aanpassen, maar je moet de vegetatie ook de kans geven om misschien wat noordelijker op te schuiven. Het is ook een politieke discussie. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NLPG) ambieert het combineren van transitie. Alle facetten moeten op orde zijn. Een gebied dat robuust is kan ook droogte opvangen. • Bert Kiewit: Is sowieso voor een integrale aanpak. We moeten ook blijven nadenken over wat voor maatregelen we gaan uitzetten nav de onderzoeken. ACTIE: Jos Stemkens roept de aanwezigen op om het droogteportaal ook te delen met collega's, zodat de gegevens gebruikt worden.
6	De laatste versie van het rapport Waterstromen wordt toegelicht door Jos Stemkens. Er zijn geen opmerkingen op de doorgevoerde verrijkingen in de meegestuurde versie. - Peter Reuten: Op blz. 41 staan maatregelen die genomen moeten worden. Gepleit wordt voor meer lobby komt richting het buitenland om iets te doen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater. <u>AFSPRAAK</u>: Peter Reuten stuurt het gewenste tekstvoorstel naar Jos Stemkens en Guido Montulet, zodat het nog meegenomen kan worden in de definitieve versie voor de BKaL. - Er zijn geen opmerkingen op de doorgevoerde verrijkingen in de meegestuurde versie. - Op 16 juni wordt het document ter vaststelling voorgelegd aan de BKaL.
7	Droogtestrategie en Opgave waterbeschikbaarheid Provincie en Waterschap zijn allebei bezig met een proces: provincie met het traject Opgave waterbeschikbaarheid en waterschap met het traject Droogtestrategie. Gezien de overeenkomsten zijn waterschap en provincie aan het kijken of ze beide trajecten kunnen samenvoegen en hoe dat vorm moet krijgen. Marja Korevaar geeft een toelichting. • In het traject waterbeschikbaarheid start de provincie met een verkenning naar mogelijkheden om het wateraanbod te vergroten. Daarna volgen gesprekken over hoe de watervraag te verkleinen. De provincie wil uiteindelijk komen tot een groslijst van maatregelen. • In Limburg willen we nav het rapport waterstromen afspraken met elkaar maken. Net zoals dat gedaan is in Brabant met het grondwaterconvenant. We willen jullie betrekken bij het opstellen van een intentieverklaring. In deze intentieverklaring willen we de problematiek onderkennen, zoals benoemd in de studie waterstromen. Stap 1 is het uitspreken van de bereidheid om in gezamenlijkheid te werken aan oplossingen. Stap 2 kan zijn welke uitgangspunten we vastleggen en welke oplossingen we voor Limburg willen. • Naast het samenvoegen van lopende processen bij waterschap en provincie willen we ook jullie processen daaraan toevoegen, zodat we kunnen komen tot een gezamenlijk proces en provinciebrede afspraken. • De intentieverklaring willen we tot stand laten komen via AKaL en BKaL. Indien de AKaL zich kan vinden in het voorstel dan kunnen we dit verder uitwerken voor de komende BKaL op 16 juni. Een eerste concept komt dan in het AKaL/BKaL van september en de vaststelling hopelijk in november. • <u>VRAAG</u>: wat vinden jullie van dit voorstel?

	- Bert Kiewit: wil graag tempo, want als gemeente hebben ze veel jaren 60/70 wijken die ze volledig gaan herinrichten. Marja Korevaar: we zijn al bezig en er gebeuren een hoop goede dingen, maar nog niet in samenhang om tot een robuust watersysteem te komen en dat we weten wat we van elkaar mogen verwachten en wat de ander doet en elkaar daarop kunnen aanspreken. Bert Kiewit: dat betekent ook dat iedereen zijn systeem en data op orde heeft. Dan kun je veel beter die samenhang zien. - Marie-Louise Geurts: idee om ook nog het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie te noemen. - Marie-Louise Geurts: vindt een intentieverklaring/grondwaterconvenant een goede stap. Informeert naar het meenemen van oppervlaktewater. Marja Korevaar: we hebben de gedachte om een waterconvenant te maken met de samenhang grond- en oppervlaktewater in het kader van droogte. - Marc Putmans: we moeten opletten dat we de kracht van de overeenkomst niet verloren laten gaan. Als we elke tafel een overeenkomst ondertekenen dan verliest de overeenkomst aan kracht.
8	Deltaplan Hoge Zandgronden Uitvoering Fase 1; Inzicht in realisatie uitvoering tweede tender vóór eind 2022 (nieuwkomersregeling). • Marja Korevaar: we zijn druk bezig met de uitvoering van fase 1. We gaan ervan uit dat alle projecten eind 2022 zijn afgerond. ACTIE: hebben jullie nog hulp nodig van andere hier aanwezige partijen om je project voor 2022 afgerond te krijgen? Verzoek om hierop te reageren richting Marja Korevaar, zodat we duidelijk zichtbaar hebben hoe ver we staan en of we nog iets kunnen oplossen voor eind 2022. Uitvoering Fase 2; Uitvraag naar partijen wat zij nu aan DHZ maatregelen doen en in de planning hebben. • Jos Stemkens: in het najaar komt een oproep om aan te geven waar jullie mee bezig zijn. • Marja Korevaar: als provincie zijn we bezig met de voorbereiding van de SPUK aanvraag bij het Rijk. Het Rijk wil meer inzicht in wat een maatregel oplevert (hectares, kuubs). ACTIE: Marja Korevaar stuurt jullie een mail met het verzoek om goed te kijken naar de maatregelen die er voor jullie partijen in staan en te controleren of de bedragen realistisch zijn en zo nodig een voorstel te doen voor een beter bedrag.
9	Voorlopige agendapunten: • Introductiedocument over de BKaL voor nieuwe bestuurders • ACTIE: verzoek om hier schriftelijk op te reageren. • Hoogwater en Wateroverlast, landelijk, regionaal en lokaal • Droogte op de Zandgronden van Nederland • Waterstromen en proces droogtestrategie en waterschikbaarheid
9	Volgende vergadering van de AKaL is op donderdag 8 september 2022. ACTIE: Doorgeven potentiële locaties volgende een volgende vergadering al live bijeenkomst.
10	Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag

